

UNTIL THE LIONS

AKRAM KHAN COMPANY

HOLLAND
FESTIVAL

INHOUD

CONTENT

INFO & CREDITS 02

EEN NIEUW PAD VOOR AKRAM KHAN 05
A NEW PATH FOR AKRAM KHAN 09

HET VERHAAL VAN AMBA 12
THE STORY OF AMBA 13

OVER DE ARTIEST 16
ABOUT THE ARTIST 17

HOLLAND FESTIVAL 2016 20

WORD VRIEND
BECOME A FRIEND 22

COLOFON
COLOPHON 24

INFO

DO 23.6, VR 24.6, ZA 25.6
THU 23.6, FRI 24.6, SAT 25.6

aanvang starting time

20:30
8.30 pm

locatie venue

Westergasfabriek, Gashouder

duur running time

60 minuten, geen pauze
60 minutes, no interval

inleiding introduction

door by Fransien van der Putt
19:45 7.45 pm – Bioscoop het Ketelhuis

meet the artist

met with Akram Khan
moderator Ruth Mackenzie
vr 24.6 – na de voorstelling
Fri 24.6 – after the performance

context

za 25.6, 12:00 Sat 25.6, 12 pm
Chassé Dance Studios
Workshop dans Workshop dance

Masterclass

*Summer school for art students &
professionals (besloten project)*
(not open for applications)

CREDITS

regie, choreografie, dans
direction, choreography, dance
Akram Khan

concept verhaal, scenario, tekst
narrative concept, scenario, text
Karthika Nair

toneelbeeld, kostuums visual design
Tim Yip

licht lighting design
Michael Hulls

muziek music
origineel van original music score composed by Beautiful Noise (Vincenzo Lamagna) in samenwerking met in collaboration with Sohini Alam, David Azurza, Yaron Engler, Akram Khan, Christine Joy Ritter

dramaturgie dramaturg
Ruth Little

regie-assistent assistant director
Sasha Milavic Davies

assistent choreografie assistant choreographer
Jose Agudo

voice over
Kathryn Hunter

dancers dancers
Akram Khan, Ching-Ying Chien, Christine Joy Ritter

musici musicians
Sohini Alam, David Azurza, Yaron Engler, Vincenzo Lamagna

producent producer

Farooq Chaudhry

technische leiding technical director

Richard Fagan

assistent toneelbeeld & technisch**productie assistant set design & technical producer**

Sander Loonen

technische coördinatie technical**coordinator**

Peter Swikker

stage manager

Marek Pomocki

lichttechniek lighting engineer

Stéphane Déjours

geluidstechniek sound engineer

Julien Deloison

techniek technician

Zak Macro

assistent kostuumontwerp assistant to the costume designer & costume maker

Peggy Housset

ontwerp en constructie model hoofd**model head designed and made by**

Blind Summit

project manager & tour manager

Mashitah Omar

Deze productie is een gedeeltelijke bewerking van *Until the Lions: Echoes from the Mahabharata*, een hervertelling in vers van de *Mahabharata* door Karthika Nair (HarperCollins India, 2015 & Arc Publications UK, 2016).

Deze productie is geïnitieerd door het 360° Network, een internationale groep van cirkelvormige artistieke locaties over de hele wereld.

This production is a partial adaptation of *Until the Lions: Echoes from the Mahabharata*, a retelling in verse of the *Mahabharata* by Karthika Nair (HarperCollins India, 2015 & Arc Publications UK, 2016).

This production is initiated by the 360° Network of round artistic venues across the world.

productie production

Akram Khan Company, geproduceerd tijdens een residentie bij Sadler's Wells Londen en Curve Leicester produced during residency at Sadler's Wells London and Curve Leicester

coproductie coproduction

Roundhouse/Sadler's Wells London, MC2: Grenoble, La Comète Châlons-en-Champagne, Théâtre de la Ville/La Villette Paris, Danse Danse/TOHU Montréal, Les Théâtres de la Ville de Luxembourg, New Vision Arts Festival Hong Kong, Taipei Performing Arts Center, Movimentos Festwochen der Autostadt in Wolfsburg, Brighton Festival 2016, Maison de la Culture d'Amiens, Concertgebouw Brugge, Le Manège de Reims Scène nationale, Holland Festival Amsterdam, Romaeuropa Festival, Curve Leicester

sponsor sponsored by
COLAS

gecreëerd met genereuze steun van
gcreated with generous support from
The Quercus Trust

met steun van supported by
Arts Council England

Akram Khan is als artiest verbonden
aan Sadler's Wells Londen en Curve
Leicester
an Associate Artist of Sadler's Wells
London and Curve Leicester

speciale dank aan special thanks to
Marcus Davey, Alistair Spalding,
Nikolai Foster and Curve team,
Philippe Bachman, Hervé Le Bouc,
Sophie Sadeler, Béatrice Abeille-Robin,
Lady Angela Bernstein, Mr. & Mrs.
Khan, Yuko Khan, Saju Hari, Mavin
Khoo, Ushma William, Siddhartha
Bose, Jayne Stevens, Louisa Robey,
Bethany Storie, Pei-Shan Su, Verona
Rhamanan, Natalie Roberts
Akram Khan gratefully acknowledges
Akram Khan Company staff team:
Lindsey Dear, Jan Hart, Richard Fagan,
Mashitah Omar, Céline Gaubert,
Gabriel Szalontai, Florian Stagliano,
Clare Cody-Richardson.

wereldpremière world premiere
London, 12 januari 2016

EEN NIEUW PAD VOOR AKRAM KHAN

door Vincent Kouters

Michael Jackson leerde Akram Khan dansen. De eerste keer dat hij de videoclip van *Thriller* zag, herinnert hij zich nog als de dag van vandaag. 'Ik had nog nooit zo iets engs gezien in mijn leven. Tegelijk was het ongelooflijk spannend', vertelt hij in *The Guardian*. Het was de fascinerende combinatie van muziek, storytelling en dans, die hem dagenlang aan de buis gekluisterd hield om de choreografie te kunnen bestuderen en uiteindelijk zelf uit te voeren.

Voor een jonge jongen als hij was het destijds niet makkelijk om openlijk geïnteresseerd te zijn in dans. Andere kinderen pestten hem ermee. *Billy Elliot* is niet voor niets een van Khans lievelingsfilms. Alles veranderde toen hij zijn *Thriller*-dans ging uitvoeren en prompt talentenjachten begon te winnen. Opeens was hij niet meer 'die rare Indiase jongen die niemand kende' maar de coole gast op het schoolplein van wie de anderen geen genoeg konden krijgen, zolang hij maar zijn Jacksonsolo's deed.

In 1985 castte Peter Brook de toen 13-jarige Khan in zijn toneeladaptatie van de *Mahabharata*. Vier jaar langs reisde Khan met de rest van de cast de hele wereld over. Hij herinnert zich het werken met Brook als extreem leerzaam. Zijn rol had geen tekst in de voorstelling, dus alles moest hij uitdrukken met zijn lichaam. Khan: 'Zoals ik nu werk en naar theater kijk, daar heeft Peter een grote invloed op gehad.'

Iets dat hem later opviel, was dat de vrouwen en de vrouwenrollen er een beetje bekaaid vanaf kwamen in *The Mahabharata*. Hoe goed de actrices ook waren, geen van de vrouwen had een hoofdrol in Brooks productie. Er werd vanuit een mannelijk perspectief naar de verhalen gekeken, zoals vaak gebeurt met de mythologie. Khan voelde zich juist erg aangetrokken tot de actrices in de cast. En de actrices waren erg begaan met Khan, omdat ze zagen dat de 13-jarige jongen zijn moeder erg mistte.

De dichter Karthika Naïr, met wie Khan eerder samenwerkte in *DESH* (2011), benaderde Khan met een verzameling gedichten die ze had geschreven over de onderbelichte vrouwelijke personages uit de *Mahabharata*. Een aantal van die gedichten waren geschreven uit het perspectief van Amba. Deze inspireerden Khan tot het maken van *Until the Lions*. Het verhaal van Amba sprak voor Khan het meeste tot de verbeelding, omdat zij geen rechtlijnige held is. Ze is een sterke vrouw, die zich niet neerlegt bij door de samenleving vastgestelde ideeën over wat goed is en wat slecht.

De titel van de voorstelling is dezelfde als de titel van het boek dat Naïr maakte van haar gedichten: *Until the Lions: Echoes from the Mahabharata*. Die titel is geïnspireerd op een bekend Afrikaans spreekwoord:

‘Until the lions have their own historians, the history of the hunt will always glorify the hunter.’ Ofwel: de overwinnaars schrijven de geschiedenis. Nair geeft de gemarginaliseerde vrouwfiguren uit het epos een nieuwe stem en daarmee een eigen verhaal.

Oorspronkelijk zou Khan *Until the Lions* als een solo spelen, waarbij hij zelf de drie hoofdrollen voor zijn rekening zou nemen: Amba, Shikhandi (die later in de voorstelling van geslacht verandert) en Bheeshma. Dit idee kwam voort uit zijn fascinatie voor gender en genderproblematiek. Als kind werd hij argwanend bekeken door zijn klasgenoten en vrienden, die stevast meer machogedrag vertoonden dan hij. Hij was anders. Hij danste. Hij droeg soms make-up en als hij een vrouwelijke rol wilde spelen dan trok hij zijn moeders sari aan.

Om het verhaal van Amba duidelijker neer te kunnen zetten, koos hij ervoor om de drie rollen door drie dansers te laten spelen. Amba wordt gespeeld door Ching-Ying Chien, Shikhandi door Christine Joy Ritter en Khan zelf speelt Bheeshma. Met deze twee vrouwen werkte hij eerder samen in *iTMOi (in the mind of igor)* (2013). Khan: ‘De danser die Amba speelt, heeft zowel een onschuldige als een donkere kant. De danser die Shikhandi vormgeeft, kan echt wisselen tussen een vrouwelijke en een mannelijke vorm. Ze zijn verbazingwekkend. Als ik samen met ze op het podium sta, voel ik me oud.’

Akram Khan (1974) is geboren in Londen, als kind van Bengaalse ouders. Hij groeide op als een verlegen jongen. Hij stotterde en had een spraakgebrek. Het kostte hem veel moeite om zich verbaal te uiten, dus zocht hij naar fysieke manieren. ‘Mijn lichaam was mijn redding,’ aldus Khan. Hij spijbelde van school om in het geheim kathak te leren in een garage achter zijn ouderlijk huis in Wimbledon. Hij wist exact wat hij wilde: net als zijn voorbeeld Michael Jackson een compleet eigen dansstijl ontwikkelen.

Kathak kende Khan via zijn moeder. Die maakte hem op zevenjarige leeftijd bekend met deze traditionele Indiase dans. Kathak is een dansvorm met veel expressieve bewegingen en ritmische hoogstandjes die voortkomt uit een traditie van storytelling in de Indiase tempels. Het woord ‘kathak’ betekent ‘verhalen vertellen’. Khan ging vervolgens naar verschillende dansscholen en ontdekte daar het ballet en de moderne dans van onder anderen Pina Bausch en William Forsythe. Zijn op kathak ingestelde lichaam reageerde in eerste instantie verward, maar geleidelijk vermengden al deze stijlen zich. En zo kreeg hij voor elkaar wat hij altijd al wilde: hij ontwikkelde zijn compleet eigen stijl.

Samen met producent Farooq Chaudry richtte Khan in 2000 de Akram Khan Company op. Vanaf dat moment had hij een eigen plek waar hij

zijn visie kon verwezenlijken. Deze visie bestond uit het ontwikkelen van zijn stijl, in samenwerking met de beste kunstenaars van over de hele wereld, uit verschillende disciplines.

Het eerste grote succes kwam al snel, in 2002, toen *Kaash* in première ging. Samen met componist Nitin Sawhney en beeldend kunstenaar Anish Kapoor maakte Khan iets dat tot dan toe nog niet vertoond was in de moderne dans: een amalgaan van stijlen, invloeden en culturen. *Kaash* (Hindi voor 'wat als') was een verbeelding van het begin en het einde van kosmos – tegelijk wetenschappelijk exact en spiritueel rijk, en met de energieke, virtuoze dans van Khan zelf als magnetisch middelpunt. Sindsdien is het snel gegaan met zijn carrière en leverde hij vele werken af. Telkens ging hij een stapje verder in zijn experiment met het samenbrengen van tekst, dans en culturele invloeden en disciplines. Met werk als *Ma* (2004), *zero degrees* (2006) en *Sacred Monsters* (2007) stond hij al eerder op het Holland Festival. Hij werkte samen met de Belgische choreograaf Sidi Larbi Cherkaoui, de Franse actrice Juliette Binoche en de Franse danseres Sylvie Guillem.

In recenter werk als *Gnosis* (2009) en *DESH* (2011) lijkt Khan terug te gaan naar zijn oorspronkelijke thema's: identiteit en 'thuis'. *Until the Lions* sluit hierop aan en stelt Khan in staat om terug te keren naar zijn geliefde *Mahabharata* en enkele universele thema's uit te lichten, zoals liefde, wraak en verandering. Dat laatste is een belangrijk thema voor hem. Hij is nu 41 en zijn lichaam verandert, het wordt ouder. Het zal niet lang meer duren voordat Khan het dansen op een laag pitje zet en enkel nog als choreograaf gaat werken. *Until the Lions* is het begin van dat nieuwe pad.

Een andere inspiratie voor *Until the Lions* deed Khan op tijdens zijn werk voor de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Londen in 2012. Regisseur Danny Boyle vroeg hem voor een scène in deze spectaculaire productie die door 900 miljoen mensen werd gezien. Vijftig performers dansten onder leiding van Khan rond een brandende oranje zon. Publiek zat rondom in het Olympisch Stadion. Deze manier van werken wakkerde bij Khan een nieuwe interesse aan. Nog niet eerder had hij nagedacht over een werk dat van meerder kanten tegelijk bekeken kan worden. Als het publiek rondom een performance zit, krijgt het veel meer kans er door opgeslokt te worden. *Until the Lions* heeft daarom een 360 graden-opstelling. De voorstelling ging op 12 januari 2016 in première in de Roundhouse in Londen en speelt op het Holland Festival in de ronde Gashouder.

A NEW PATH FOR AKRAM KHAN

by Vincent Kouters

Akram Khan learnt to dance from Michael Jackson. He still remembers the first time he watched *Thriller* as if it were yesterday. 'I'd never seen anything so frightening in my life, but it was also incredibly exciting,' he said in *The Guardian*. It was the fascinating combination of music, storytelling and dance which kept him glued to the TV screen studying and eventually imitating the choreography.

For a young boy, as he was at the time, it was not easy to be openly interested in dance. Other children bullied him about it. It is with good reason that *Billy Elliot* is one of Khan's favourite films. Everything changed when he did his *Thriller* dance and promptly started winning talent shows. Suddenly he went from 'that strange Indian boy no one knew' to the cool guy in the playground that no one could get enough of, as long as he kept performing his Jackson solos.

In 1985 Peter Brook cast the then 13-year-old Khan in his stage adaptation of the *Mahabharata*. For four years Khan travelled all over the world with the rest of the cast. He remembers working with Brook as a very educational time. He had no lines in the performance, so he had to express everything with his body. Khan: 'Peter really influenced the way I work now and the way I look at theatre.'

He later noticed that the women and their roles in *The Mahabharata* received rather a raw deal. However good the actresses were, none of the women had a leading role in Brook's production. The stories were presented from a male perspective, as is often the case with mythology. Khan felt very much drawn to the actresses on the cast, and they were very taken with Khan too, as they could see that the 13-year-old boy missed his mother terribly.

The poet Karthika Nair, with whom Khan had previously worked in *DESH* (2011), approached Khan with a collection of poems she had written about the neglected female characters from the *Mahabharata*. Several of the poems were written from Amba's perspective. This was what inspired Khan to make *Until the Lions*. Amba's story appealed most to Khan's imagination, because she is not a straightforward heroine. She is a strong woman who does not settle for society's ideas of good and bad. The title of the performance is the same as the title of Nair's poems: *Until the Lions: Echoes from the Mahabharata*. It is inspired by a famous African proverb: 'Until the lions have their own historians, the history of the hunt will always glorify the hunter.' In other words, the winners write

history. Nair gives the marginalised female figures from the epic a new voice and with it their own story.

Khan originally intended to perform *Until the Lions* as a solo, playing the three main characters, Amba, Shikhandi (who changes sex later in the play) and Bheeshma, himself. This idea came out of his fascination for gender issues. As a child he was viewed with suspicion by his classmates and friends, who resolutely exhibited more macho behaviour than he did. He was different: he danced, sometimes wore make-up, and when he wanted to play a female role he put on his mother's sari.

In order to express Amba's story more clearly, he opted to have the three roles played by three dancers. Amba is played by Ching-Ying Chien, Shikhandi by Christine Joy Ritter, and Khan himself plays Bheeshma. He worked with the two women previously in *iTMOi (in the mind of igor)* (2013). Khan: 'The dancer who plays Amba has both an innocence and a dark side to her. And the dancer performing Shikhandi can really shift from feminine to masculine. They're amazing. They make me feel old when I'm near them.'

Akram Khan (1974) was born in London, the child of Bengali parents. He grew up a shy boy, with a stutter and a speech impediment. He struggled to express himself verbally, so he looked for physical ways. 'My body was my salvation,' says Khan. He played truant from school to learn Kathak in secret in a garage behind his parents' house in Wimbledon. He knew exactly what he wanted: he wanted to develop a completely individual dance style, like his role model Michael Jackson.

Khan knew of Kathak through his mother. She introduced him to this traditional Indian dance style when he was seven years old. Kathak is a dance form with lots of expressive movements and rhythmic features which comes from a tradition of storytelling in Indian temples. The word 'kathak' means 'storytelling'. Khan went on to attend various dance schools, where he discovered ballet and modern dance with Pina Bausch and William Forsythe among others. His body, attuned as it was to Kathak, initially responded with confusion, but gradually the styles became intermingled, enabling him to achieve what he had always wanted: his own completely individual style.

Together with producer Farooq Chaudry, Khan founded the Akram Khan Company in 2000. From that moment on, he had his own place where he could realise his vision, developing his own style in collaboration with the best artists from all over the world and from different disciplines. His first great success came quickly, with the premiere of *Kaash* in 2002. Together with composer Nitin Sawhney and visual artist Anish Kapoor, Khan created something that had never previously existed in modern

dance, an amalgamation of styles, influences and cultures. *Kaash* (Hindi for 'what if') was a fantasy about the beginning and end of the cosmos – scientifically exact yet spiritually rich, with Khan's own energetic, virtuoso dance as the magnetic focal point. Since then his career has moved fast and he has completed a great deal of work. Each production has taken him a step further in his experiment, combining text, dance and cultural influences and disciplines. Khan has previously attended Holland Festival with works such as *Ma* (2004), *zero degrees* (2006) and *Sacred Monsters* (2007). He has worked with the Belgian choreographer Sidi Larbi Cherkaoui, French actress Juliette Binoche and French ballet dancer Sylvie Guillem.

In more recent work such as *Gnosis* (2009) and *DESH* (2011) Khan appears to return to his original themes: identity and home. *Until the Lions* follows this trend, enabling Khan to return to his beloved *Mahabharata* and highlight a few universal themes, such as love, revenge and change. The latter is an important theme for him. He is now 41 and his body has changed, growing older. Soon Khan is set to put dancing on the backburner and continue solely as a choreographer. *Until the Lions* is the beginning of that new path.

Khan encountered another inspiration for *Until the Lions* during his work for the Olympic Games opening ceremony in London in 2012. Director Danny Boyle asked him for a scene in this spectacular production, which was watched by more than 900 million people. Under Khan's direction fifty performers danced around a burning orange sun. The audience surrounded them in the Olympic Stadium. This working method awakened a new interest in Khan. He had not previously considered a work which can be viewed from different sides at the same time. When the audience surrounds a performance, they are much more likely to be sucked into it. *Until the Lions* is therefore presented in a 360-degree configuration. The production premiered on 12 January 2016 at the Roundhouse in London and will be shown at Holland Festival in the round Gashouder venue.

HET VERHAAL VAN AMBA

Until the Lions is gebaseerd op het verhaal van Amba, later Shikhandi, een figuur uit de *Mahabharata*, het omvangrijke religieuze en filosofische epos uit India. Schrijver en dichter Karthika Nair schreef in 2015 een nieuwe interpretatie van de *Mahabharata*. In haar boek *Until the Lions: Echoes from the Mahabharata* licht ze negentien marginale, vrouwelijke figuren uit. Karthika's bewerking van het verhaal van Amba vormt de basis voor Akram Khans choreografie.

In de *Mahabharata* is Amba de oudste dochter van koning Kashi. Shalva is haar geheime liefde. Maar tijdens haar *swayamvara* (de ceremonie waar ze haar man mag kiezen) wordt ze ontvoerd door Bheeshma, de zoon van de koning van Kuru. Bheeshma is een groot krijger en verslaat alle potentiële huwelijkskandidaten van Amba, inclusief Shalva, wiens leven hij spaart na een duel. Bheeshma wil Amba niet voor zichzelf, maar ziet in haar een huwelijkskandidaat voor zijn halfbroer. Amba onthult dat ze eigenlijk van Shalva houdt, waarop de eervolle Bheeshma haar vrijlaat en haar veilig naar haar ware liefde escorteert. Eenmaal daar, wijst Shalva haar af, want ze is inmiddels in de handen van een andere man, bij wie ze volgens hem nu hoort.

Amba, teleurgesteld, vraagt aan Bheeshma of hij alles wil goedmaken door met haar te trouwen. Dat weigert hij, en ook zijn halfbroer weigert om haar als tweede keuze te huwen. Driemaal afgewezen, zweert een woedende Amba wraak op Bheeshma. Ze vraagt aan verschillende koningen om hem te verslaan. Allen weigeren en Amba trekt zich terug in het bos. Daar ondergaat ze een jarenlange boetedoening die haar ernstig verzwakt. Dan verschijnt Shiva voor haar. Hij vertelt haar dat ze Bheeshma zal verslaan in een volgend leven. Amba steekt zichzelf in brand en wordt herboren als Shikhandi, een vrouw die later van een geest in het bos een mannelijke vorm krijgt.

Na een jarenlange training tot krijger, ingegeven door de herinnering aan Amba's gelofte, staat Shikhandi uiteindelijk tegenover de oude Bheeshma. Deze herkent in Shikhandi meteen de geest van Amba en legt zijn wapens neer. Shikhandi treft hem met zijn pijlen en Bheeshma stort dodelijk gewond ter aarde. In het klassieke verhaal zijn er meerdere strijders bij dit gevecht betrokken. In *Until the Lions* is het een confrontatie tussen Shikhandi (met in hem Amba's geest) en Bheeshma alleen. Enkele dagen na Bheeshma's dood wordt Shikhandi vermoord door krijgers die net als Bheeshma afstammen van de koning van Kuru. Zo woedend en wanhopig zijn ze, dat ze alle regels van het slagveld breken en Shikhandi vermoorden in zijn slaap, waardoor ze zijn ziel een plek in de hemel ontzeggen.

AMBA'S STORY

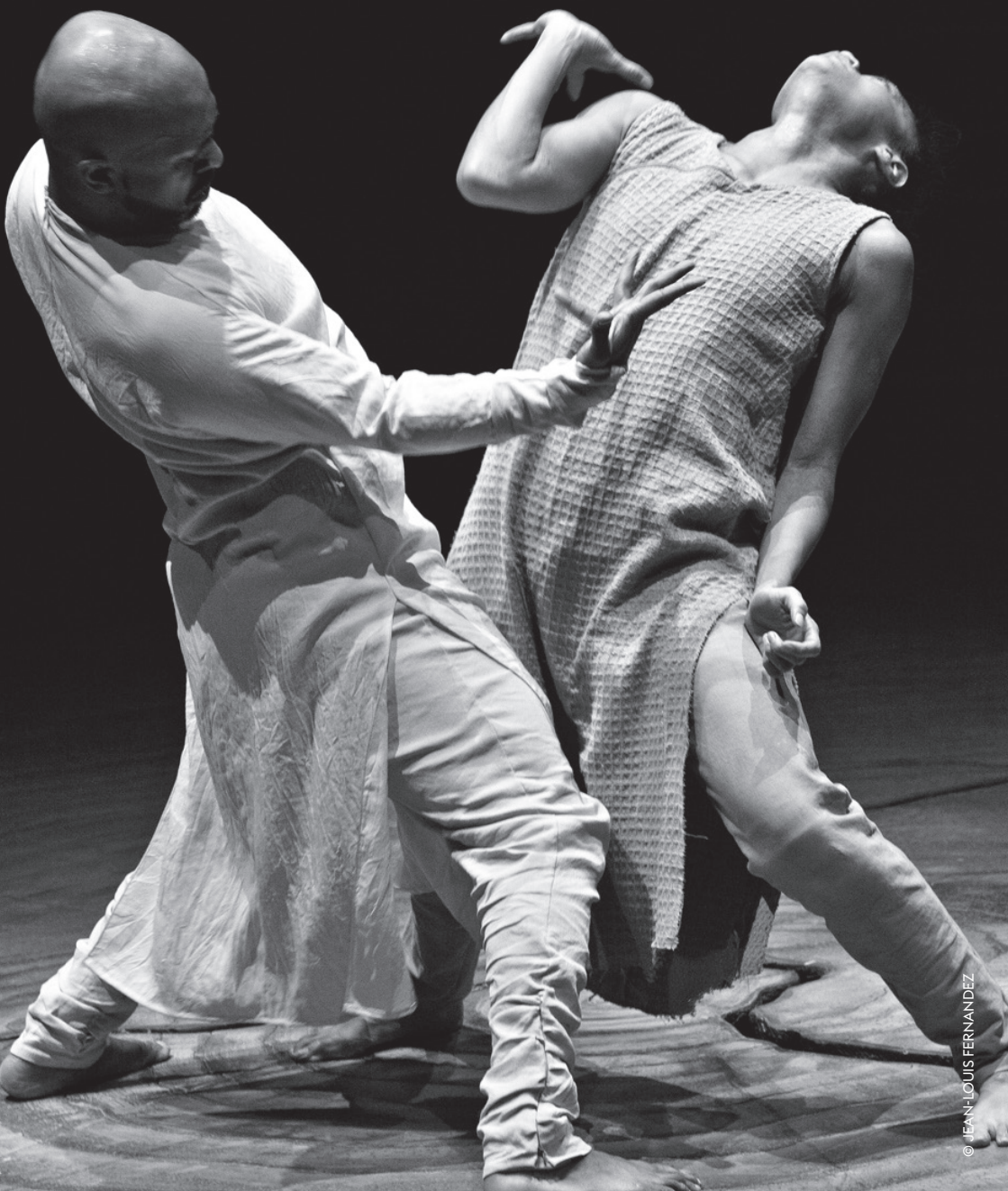
Until the Lions is based on the story of Amba, later Shikhandi, a character from the major religious and philosophical Indian epic the *Mahabharata*. In 2015 writer and poet Karthika Nair wrote a new interpretation of the *Mahabharata*. In her book *Until the Lions: Echoes from the Mahabharata* she highlights nineteen marginal female figures. Karthika's adaptation of Amba's story forms the basis for Akram Khan's choreography.

In the *Mahabharata* Amba is the eldest daughter of King Kashi. Shalva is her secret love. But during her *swayamvara* (the ceremony in which she chooses her husband) she is abducted by Bheeshma, son of the king of Kuru. Bheeshma is a great warrior and defeats all Amba's potential marriage candidates, including Shalva, whose life he spares after a duel. Bheeshma does not want Amba for himself, but sees in her a marriage candidate for his half-brother. Amba reveals that she really loves Shalva, in response to which the honourable Bheeshma sets her free and escorts her safely to her true love. Once there, Shalva rejects her, because she has been in the hands of another man, with whom he believes she now belongs.

Amba, disappointed, asked Bheeshma if he will restore the situation by marrying her. He refuses, nor is his half-brother prepared to marry her as second choice. Three times rejected, Amba swears to take revenge on Bheeshma. She asks various kings to defeat him. All refuse and Amba withdraws to the forest. There she undergoes a year-long penance which seriously weakens her. Shiva then appears before her to tell her that she will defeat Bheeshma in another life. Amba sets herself on fire and is reborn as Shikhandi, a woman who later takes on a masculine form from a spirit in the forest.

After a year of training to become a warrior, inspired by the memory of Amba's promise, Shikhandi finally stands opposite the elderly Bheeshma. He immediately recognises Amba's spirit and lays down his weapons. Shikhandi hits him with his arrows and Bheeshma falls to the ground, mortally wounded. In the classic story several combatants are involved in this fight. In *Until the Lions* the scene is a confrontation between Shikhandi (with Amba's spirit inside him) and Bheeshma alone.

A few days after Bheeshma's death Shikhandi is murdered by warriors who, like Bheeshma, are descended from the king of Kuru. They are so enraged and desperate that they break all the rules of the battlefield and murder him in his sleep, depriving his soul of a place in heaven.

OVER DE ARTIEST

© JEAN-LOUIS FERNANDEZ

Akram Khan (Londen, 1974) is een van de meest invloedrijke danser-choreografen van zijn generatie. Als dertienjarige maakt hij zijn podiumdebuut in *The Mahabharata* van Peter Brook. Hij leert de traditionele Indiase dansvorm kathak en studeert moderne dans, waarna hij zijn eigen stijl ontwikkelt, gebaseerd op al deze invloeden. Met producent Farooq Chaudhry richt hij in 2000 de Akram Khan Company op. Hij werkt regelmatig samen met diverse kunstenaars van wereldklasse, afkomstig uit allerlei disciplines, zoals actrice Juliette Binoche, zangeres Kylie Minogue, choreografen/dansers Sidi Larbi Cherkaoui en Israel Galván, schrijver Hanif Kureishi, ballerina

Sylvie Guillem, beeldend kunstenaars Anish Kapoor, Antony Gormley en Tim Yip en componisten Steve Reich, Nitin Sawhney, Jocelyn Pook en Ben Frost. In 2012 verzorgt hij een choreografie voor de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Londen. Zijn werk en bijdrage aan de hedendaagse dans is meerdere malen bekroond, onder andere met een Olivier Award, een Bessie Award en zes Critics' Circle National Dance Awards. *Until the Lions* is zijn vierde voorstelling die het Holland Festival toont, na *Sacred Monsters* (2007), *zero degrees* (2006) en *Ma* (2004).

ABOUT THE ARTIST

Akram Khan (London, 1974) is one of the most influential dancer-choreographers of his generation. He made his stage debut at the age of thirteen in Peter Brook's *The Mahabharata*. He learnt the traditional Indian dance form Kathak and studied modern dance, going on to develop his own style, based on all these influences. Together with producer Farooq Chaudry, Khan founded the Akram Khan Company in 2000. He regularly works with various world-class artists, from many different disciplines, such as actress Juliette Binoche, singer Kylie Minogue, choreographers and dancers Sidi Larbi Cherkaoui and Israel Galván, writer Hanif Kureishi, ballet dancer Sylvie Guillem, visual artists Anish Kapoor, Antony Gormley and Tim Yip, and composers Steve Reich, Nitin Sawhney, Jocelyn Pook and Ben Frost. In 2012 he choreographed part of the opening ceremony of the Olympic Games in London. He has received various awards for his work and contribution to contemporary dance, including an Olivier Award, a Bessie Award and six Critics' Circle National Dance Awards. *Until the Lions* is his fourth production shown at Holland Festival after *Sacred Monsters* (2007), *zero degrees* (2006) and *Ma* (2004).

internationaal
podiumkunsten
amsterdam

4 – 26 juni 2016
download de
app van het festival

HOLLAND FESTIVAL

VRIENDEN

Het Holland Festival heeft het getroffen – met Vrienden die zich betrokken voelen bij kunst, die het werk van artiesten van wereldklasse willen volgen en die het festival steunen in de ambitie om nieuw werk te blijven presenteren, initiëren of (co)produceren. Vrienden vormen het hart van het festival en hun genereuze steun helpt om elk jaar een toonaangevend programma te maken. Het verheugt ons dat we u deze voorstelling mede dankzij de Vrienden van het Holland Festival kunnen tonen.

**Ruth Mackenzie en Annet Lekkerkerker,
directie Holland Festival**

FRIENDS

The Holland Festival is lucky – with Friends who are passionate about art, welcoming to our world class artists, ambitious to help the festival to present, commission and (co)-produce brilliant new work. Friends are the heart of the festival and their generous support helps the festival to create an exciting programme each year. We are delighted to be able to present this performance with support from the Friends of the Holland Festival.

**Ruth Mackenzie and Annet Lekkerkerker
board Holland Festival**

HOLLAND FESTIVAL 2016

directie

Ruth Mackenzie, *artistiek directeur*
Annet Lekkerkerker, *zakelijk directeur*

raad van toezicht

Martijn Sanders, *voorzitter*
Gert-Jan van den Bergh
Mavis Carrilho
Ben Noteboom
Tom de Swaan

Het programma van het Holland Festival kan alleen tot stand komen door subsidies, bijdragen van sponsors en fondsen en door de gewaardeerde steun van u, ons publiek.

hoofdbegunstiger

Fonds 21

subsiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Gemeente Amsterdam

fondsen, sponsors en instellingen

Stichting Ammodo, Rabobank Amsterdam, Stichting Dioraphte, VSBfonds, Hotel Casa400, Turing Foundation, Ernst von Siemens Music Foundation, Fonds Podiumkunsten, Bloomberg, Kempen & Co, European Cultural Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds, Brook Foundation, Westergasfabriek/MeyerBergman, Clifford Chance LLP, Pro Helvetia, WeTransfer, Automobielbedrijf Van Vloten, Goethe-Institut, Lloyd Hotel, Stichting Betrokkenen Stedelijke

Vernieuwing, Het Kersjesfonds, Volkshotel, Amerikaanse Ambassade Den Haag, Institut Français des Pays-Bas, Ambassade van Frankrijk in Nederland, Hofsteestichting

HF Business

Beam Systems, De Nederlandsche Bank N.V., DoubleTree by Hilton, G&S Vastgoed, ING Groep, Loyens & Loeff, Ten Have Change Management, WPG Uitgevers B.V.

mediapartners

NTR, VPRO

board of governors

De genereuze, meerjarige verbintenis van de Governors is van groot belang voor de internationale programmering van het Holland Festival en met name voor het aangaan van internationale coproducties.

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, Bernard en Ineke Dijkhuizen, Angela en Leendert van Driel, Jeroen Fleming, P. Gerla, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Ton en Maya Meijer-Bergmans, Françoise van Rappard-Wanninkhof, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Tom de Swaan, Elise Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman

Governors die anoniem wensen te blijven.

hartsvrienden

R.F. van den Bergh, Kommer en Josien Damen, Sabine van Delft-Vroom, Huub A. Doek, J. Fleury, Tex Gunning, V. Halberstadt, Wendy van Ierschoot, Isaïc en Francien Kalisvaart, Giovanna Kampouri Monnas, Luuk H. Karsten, Frans en Willeke Koffrie, Kristine Kohlstrand,

Joost en Marcelle Kuiper, Monique Laenen en Titus Darley, Cees Lafeber, Sijbolt Noorda en Mieke van der Weij, Ben Noteboom, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintes, Marsha Plotnitsky, Pim en Antoinette Polak, Anthony en Melanie Ruys, Patty Voorsmit

beschermers

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, Irma Boom en Julius Vermeulen, S. Brada, Frans en Dorry Cladder-van Haersolte, J. Docter en E. van Luijk, L. Dommering-van Rongen, E. Granpré Moliere, M. Grotenhuis, E. Horlings, J. Houwert, R. Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, F. Mulder, Adriaan en Glenda Nühn-Morris G. van Oenen, H. Pinkster, H. Sauerwein, R. van Schaik en W. Rutten, K. Tschennett, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie, A. van Wassenaer, O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

begunstigers

A. van de Beek en S. van Basten Batenburg, E. Blankenburg, Co Bleeker, A. Boelee, Wim Boerman, K. de Bok, Jan Bouws, E. Bracht, W.L.J. Bröcker, G. Bromberger, Rachel van der Brug, D. de Bruijn, M. Daamen, J. Dekker, M.H. Dijkgraaf, M. Doorman, Chr. van Eeghen, J. van der Ende, Ch. Engeler, E. Eshuis, E. de Graaff Van Meeteren, F. Grimmelikhuisen, D. Grobbee, Annelies Heidstra en Renze Hasper, J. Hennephof, G. van Heteren, L. van Heteren, B. van Heugten, S. Hodes, Herma Hofmeijer, J. Hopman, E. Hummelen, Yolanda Jansen, P. Jochems, Jan de Kater, J. Keukens, P. Krom, A. Ladan, M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon, T. Lodder, Ken Mackenzie, A. Man, D. van der Meer,

E. van der Meer-Blok, A. de Meijere, E. Merkx, Jaap Mulders, H. Nagtegaal, La Nube, Kay Bing Oen, P.M. Op de Coul, E. Overkamp en A. Verhoog, P. Price, F. Racké, H. Ramaker, S. van de Ree, Wessel Reinink, L. Remarque-van Toorn, Thecla Renders, M. Roozen, G. Scheepvaart, A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, E. Schreve-Brinkman, Steven Schuit, P. Smit, G. Smits, I. Snelleman, A. Sonnen, K. Spanjer, W. Sorgdrager en J.F.F. Lekkerkerker, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa, Y. Tomberg, H. van der Veen, M.T.F. Vencken, R. Verhoeff, R. Vogelenzang, F. Vollemans, M.M. de Vos van Steenwijk, A. Vreugdenhil, A. Wertheim, M. Willekens, M. van Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant, M.J. Zomer, P. van Zwieten en N. Aarnink

jonge begunstigers

Kai Ament, Helene Bakker, Aram Balian, Ilonka van den Bercken, Maarten Biermans, Jasper Bode, Quirijn Bongaerts, Maarten van Boven, Rolf Coppens, Tessa Cramer, Matthijs Geneste, Susan Gloudemans, Jolanda de Groot, Marte Guldemond, Pieter Guldemond, Nynke de Haan, Hagar Heijmans, Hannah Huber, Jort van Jaarsveld, Daan de Jong, Judith Lekkerkerker, Pieter van der Meché, Frans Muller, Boris van Overbeeke, Menzo Reinders, Gijs Schunselaar, Farid Tabarki, David van Traa, Frank Uffen, Helena Verhagen, Merijn van der Vlies, Danny de Vries, Marian van Zijll Langhout

liefhebbers

Alle 679 Liefhebbers.

Vrienden die anoniem wensen te blijven.

WORD VRIEND

Het Holland Festival heeft ook uw steun nodig: word Vriend!

Als Vriend draagt u actief bij aan de bloei van het Holland Festival.

Liefhebber - vanaf € 55 per jaar
U ontvangt dit programmaboek gratis, u heeft voorrang bij de kaartverkoop en u krijgt korting op tickets.

Begunstiger - vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand)
Uw bijdrage komt rechtstreeks ten goede aan de internationale programmering van het Holland Festival. Als Begunstiger heeft u recht op vrijkaarten en andere aantrekkelijke privileges.

Jonge begunstiger - vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand)
Ontvang dezelfde privileges als de Begunstigers én neem deel aan een speciaal programma waarin je elkaar ontmoet en voorstellingen geselecteerd zijn die je niet mag missen.

Beschermmer - vanaf € 1.500 per jaar (of € 125 per maand)
Als dank voor uw aanzienlijke bijdrage aan de internationale programmering van het Holland Festival ontvangt u een uitnodiging voor de openingsvoorstelling en voor exclusieve bijeenkomsten, naast vrijkaarten en andere privileges.

Hartsvriend - vanaf € 5.000 per jaar
Als Hartsvriend van het Holland Festival nodigen we u uit om dichterbij de makers te komen. Met gelijkgestemden en gasten

BECOME A FRIEND

The Holland Festival needs your support too – become a Friend!

As a Friend, you actively contribute to the Festival's ongoing success and growth.

Liefhebber - from € 55 annually
You will receive programme books such as this one for free, have access to advance ticket sales and get discounts on tickets.

Begunstiger - from € 250 annually (or € 21 per month)
Your contribution goes directly to the Holland Festival's international programming. As a Begunstiger, you have a right to free tickets and other attractive privileges.

Jonge Begunstiger - from € 250 annually (or € 21 per month)
Receive the same privileges as the Begunstigers and also take part in a special programme in which you meet each other at selected shows that are too good to miss.

Beschermmer - from € 1.500 annually (or € 125 per month)
As thanks for your considerable contribution to the Holland Festival's international programming, you receive an invitation to the opening performance and exclusive gatherings in addition to free tickets and other privileges.

Hartsvriend - from € 5.000 annually
We invite Holland Festival Hartsvrienden to become more closely acquainted with the makers of the Festival and meet like-minded people and guests.

van het festival verwelkomen we u graag op speciale gelegenheden en geven u een blik achter de schermen.

Geefwet

Sinds 1 januari 2012 is het nog aantrekkelijker om het Holland Festival te steunen vanwege de Geefwet die tot 1 januari 2018 van kracht is. De Geefwet houdt in dat giften aan culturele ANBI's met 25% verhoogd mogen worden tot een maximum aan schenkingen van € 5.000 per jaar. Schenkt u meer dan € 5.000, dan kunt u het resterende bedrag voor het reguliere percentage (100%) aftrekken van de inkomstenbelasting.

De voordelen van de Geefwet gelden voor alle belastingplichtigen (particulieren en bedrijven) en zijn van toepassing op zowel eenmalige als periodieke schenkingen.

Voordeel van een periodieke schenking

Een eenmalige gift is beperkt aftrekbaar voor de belasting. Het totaal van de giften op jaarbasis dient hoger te zijn dan 1% (drempel) en kan tot maximaal 10% (plafond) van het inkomen worden afgetrokken. Een periodieke gift is een gift waarbij voor een periode van ten minste vijf opeenvolgende jaren een gelijke uitkering wordt gedaan, vastgelegd in een periodieke akte. De gift is volledig aftrekbaar zonder aftrekdrempel of aftrekplafond.

Wilt u ook Vriend van het Holland Festival worden? Ga voor meer informatie en een aanmeldformulier naar hollandfestival.nl (steun HF) of neem vrijblijvend contact op met Leonie Kruizenga, hoofd development op 020 – 788 21 18.

Donations to the Festival are tax-deductible

Between 1 January 2012 and 1 January 2018, a special tax law is in effect which makes it more advantageous to make charitable donations. Called the 'Geefwet', this law allows you to claim your deductions to cultural organizations with ANBI status with an additional 25% for tax benefits (a total of 125%). The Holland Festival has such an ANBI status. The fiscal advantage applies to donations that total a maximum of € 5.000 annually. If you donate more than € 5.000 to registered charities, you can deduct the remaining amount for the regular percentage (100%). The advantages of the Geefwet apply to all taxpayers (private parties and businesses) and are applicable to both individual and periodical gifts.

Advantages of a periodical gift

Restrictions apply to deductions for individual gifts. Individual gifts are tax-deductible when the total amount of gifts given in one year surpasses 1% of your income, with a minimum of € 60. The amount given above the minimum threshold is tax-deductible. The maximum deductible amount is 10% of your threshold income. There are fiscal benefits for periodical gifts with an annuity construction for five years and upwards. If you choose to support the Holland Festival for a minimum of five years, your gift will be fully tax-deductible.

If you would like to become a Friend of the Holland Festival, go to our website hollandfestival.nl (Support HF) for more information or call Leonie Kruizenga, head of development, for an informal talk without obligations: 020 – 788 21 18.

COLOFON COLOPHON

Holland Festival

Piet Heinkade 5

1019 BR Amsterdam

tel. +31 (0)20 – 788 21 00

info@hollandfestival.nl

www.hollandfestival.nl

tekst text

Vincent Kouters

vertaling vertaling

Anna Asbury

eindredactie en opmaak

editorial and lay-out

Holland Festival

ontwerp design

thonik

omslagfoto cover photo

Jean-Louis Fernandez

druk printing

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

© Holland Festival, 2016

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Holland Festival.

No part of this publication may be reproduced and/or published by any means whatsoever without the prior written permission of the Holland Festival.

Hoofdbegunstiger:
FONDS 21

MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

**UNTIL THE LIONS MAAKT DEEL UIT
VAN HET HF YOUNGPROGRAMMA.**